

Styrdokument- Krisberedskap

Antaget av krisledningsnämnden 2020-03-16 § 3

Götene kommun

Sammanfattning

Detta styrdokument syftar till att skapa en strategisk inriktning för arbetet med krisberedskap.

Syftet med vårt krisberedskapsarbete är att:

- skapa ett starkt och robust samhälle i kommunens geografiska område med förmåga att ingripa effektivt vid extraordinära händelser
- vara organiserad på ett sådant sätt att skador på människa, miljö, hälsa och egendom minimeras samt
- de som bor och vistas i kommunen upplever största möjliga trygghet och säkerhet

Götene kommuns krisorganisation består av en krisledningsnämnd, en krisstab och ett antal stödfunktioner.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund – varför styrdokument?.....	4
1.1	Beslut om dokument	4
2	Syfte och mål.....	5
2.1	Syfte.....	5
2.2	Övergripande mål.....	5
2.3	Verksamhetsspecifika mål.....	5
2.4	Krisutbildning och övning	6
3	Ansvar för kommunens krisberedskap.....	7
3.1	Krisledningsnämnden.....	7
3.2	Krisstaben	7
3.3	Stödfunktionerna	8
3.4	Inkallning av krisorganisationen	8
3.5	Ordinarie verksamhet i förhållande till krisorganisationen.....	8
3.6	Kommunfullmäktiges ansvar	8
4	Kommunala bolag och kommungemensamma verksamheters roll i krishantering.....	9
4.1	Götene vatten och värme AB	9
4.2	Kommunalförbundet GöLiSka IT	9
4.3	Service och teknik	9
4.4	Miljö- och hälsoskyddskontoret Lidköping	10
4.5	Nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg	10
4.6	Övrig samverkan	10
5	Risk- och sårbarhetsanalys	11
6	Geografiskt områdesansvar.....	12
7	Rapportering.....	13
8	Psykiskt och socialt omhändertagande – POSOM	14

1 Bakgrund – varför styrdokument?

”Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap” (LEH) styr kommunens ansvar gällande krisberedskap.

I kap 1, 4§ anges vad en extraordinär händelse är.

”Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting”

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Sveriges kommuner och regioner SKR, har tecknat en överenskommelse daterad 2018-10-16 som ytterligare tydliggör kommuners och regioners arbete inom krisberedskapen.

Kommunens uppgifter enligt överenskommelsen är bland annat att ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Styrdokumentet ska ange kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden och innehålla:

- övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund
- kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys
- kommunens ambitionsnivå i arbetet med sitt geografiska områdesansvar
- planering avseende krisberedskap inom olika områden
- dessutom ska plan för hantering av extraordinära händelser tas fram som ska innehålla:
  - hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser
  - hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning
  - vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser
- en utbildnings- och övningsplan ska tas fram årligen.

1.1 Beslut om dokument

Styrdokumentet och reglementet för krisledningsnämnden ska beslutas av kommunfullmäktige.

Planen för hantering av extraordinära händelser samt utbildnings- och övningsplanen ska beslutas av kommundirektören.

2 Syfte och mål

Götene kommun ska vara en säker och trygg kommun att bo, verka och vistas i och den enskilde ska ha förmågan att förebygga och begränsa konsekvenserna av oönskade händelser för människor, egendom och miljö.

2.1 Syfte

Syftet med detta styrdokument är att beskriva hur kommunen ska agera vid en extra ordinär händelse. I styrdokumentet finns även ett antal uppdrag som huvudsakligen baseras på den risk- och sårbarhetsanalys som fastställts av Kommunstyrelsen hösten 2019.

Målet med detta styrdokument är att via de preciserade uppdragen genomföra aktiviteter som stärker förmågan att bedriva kommunens samhällsviktiga verksamheter under extraordinära händelser eller samhällsstörningar.

2.2 Övergripande mål

De övergripande målen för Götene kommuns krisberedskap är att:

- Minska konsekvenserna av inträffad händelse
- Bevara förtroendet för kommunen och de kommunala verksamheterna
- Samordna och samverka med andra aktörer i så stor utsträckning som möjligt
- Ge de som bor, verkar och vistas i kommunen så goda förutsättningar som möjligt att fatta egna beslut och själva klara en samhällsstörning i en vecka.

2.3 Verksamhetsspecifika mål

Verksamhet	Mål
Äldreomsorgen och funktionshinderområdet	Att inom ett dygn kunna utökas med 15 % av normalkapacitet och inom tre dygn med ytterligare 10 % för att möta hastigt uppkomna vård- och servicebehov.
Barnomsorgen	Att kunna öka antal barnomsorgsplatser med 10 % inom två dygn.

Verksamhet	Mål
	Att vid behov kunna hålla minst en förskola öppen dygnet runt.
Service och teknik	Att inom 12 timmar kunna erbjuda nödförläggning, det vill säga tak över huvud och enklare förtäring, i samarbete med Götenebostäder.
Götene vatten och värme	Att kunna erbjuda 25 liter rent dricksvatten per person och dygn till de som befinner sig inom kommunens geografiska område.

2.4 Krisutbildning och övning

Kommunen ska ha en väl förberedd och övad organisation som snabbt kan leda och samordna insatser så att konsekvenserna av en samhällsstörning begränsas. Organisationen ska vara uthållig och kunna verka över tid. Övningar, utbildningar och händelser ska utvärderas och erfarenheter ska tillvaratas genom exempelvis framtagandet av en åtgärdsplan/uppdatering av befintliga planer.

För att stärka förmågan att hantera olika samhällsstörningar ska kommunens krisledningsorganisation regelbundet utbildas och övas för sin roll. Inriktning och omfattning på övningarna planeras utifrån de risker och sårbarheter som identifierats i risk- och sårbarhetsanalysen samt aktuella händelser.

Kommundirektören fastställer en årlig utbildnings- och övningsplan.

Krisledningsnämnden ska utbildas och övas minst en gång under mandatperioden.

3 Ansvar för kommunens krisberedskap

En förutsättning för en effektiv krishantering är att krisorganisationen som ska sköta hanteringen av krisen eller den extraordinära händelsen är flexibel. Den ska kunna anpassas efter olika typer och grader av händelser, från att förstärka resurserna i en enskild verksamhet till att aktivera samtliga funktioner i krisorganisationen. Götene kommuns krisorganisation består av tre delar:

- Krisledningsnämnden
- Krisstaben
- [Stabens stödfunktioner](#)

[Krisledningsnämnden och krisstaben utgör tillsammans krisledningen. Stödfunktionerna består i sin tur av ett antal mindre arbetsgrupper.](#)

Eftersom Götene kommun är en förvaltning kan många samhällsstörningar komma att hanteras av krisstaben redan på ett tidigt stadium.

Grundregeln är att mindre samhällsstörningar hanteras i den ordinarie verksamheten i första hand. När den ordinarie verksamheten inte klarar av att hantera störningen ska bedömning göras om krisorganisationen ska kallas in.

3.1 Krisledningsnämnden

Krisledningsnämnden har det övergripande ansvaret för politisk ledning i krishanteringen.

Krisledningsnämnden fattar nödvändiga och akuta beslut och handhar kontakter och information på en övergripande nivå.

Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. När förhållandena medger det ska krisledningsnämnden besluta att de uppgifter som nämnden har övertagit från andra nämnder ska återgå till ordinarie nämnd.

3.2 Krisstaben

Krisstaben är krisarbetets operativa ledning. I krisstaben ingår ett antal personer som utifrån kompetens och funktion i kommunen tillsammans ska samordna och styra krishanteringsarbetet. Arbetet i krisstaben leds av Kommundirektören.

De som finns på plats i krisstaben har befogenheter att kalla in krisorganisationen och fatta de beslut som krävs för att hantera krisen. Det finns ingen hierarkisk ordning som beslutsbefogenheterna ska följa.

Staben har ett gemensamt ansvar att fatta beslut utifrån den information som finns tillgänglig för stunden.

Det operativa krisledningsarbetet sköts av krisstaben som verkställer krisledningsnämndens beslut.

3.3 Stödfunktionerna

Krisstaben har tillgång till ett antal stödfunktioner som ska stödja stabens arbete vid en omfattande kris. Stödfunktionerna aktiveras då arbetsbelastningen på staben blir för stor. Stödfunktionerna är:

- Lägesbildsstöd
- Kommunikationsstöd
- Upplysningscentral
- Teknisk Support

3.4 Inkallning av krisorganisationen

Vid tendenser till en kris samlas kommundirektör, säkerhetssamordnare, kommunikationsstrateg och berörd sektorschef till ett bedömningsmöte för att bedöma hur situationen ska hanteras. Därefter kallas hela eller delar av krisorganisationen in.

3.5 Ordinarie verksamhet i förhållande till krisorganisationen

Krishantering på verksamhetsnivå följer ordinarie ledningsstruktur. Det innebär att respektive chef ansvarar för planering, utbildning och övning samt utövande av krisledning inom sin verksamhet, med stöd från krisorganisationen.

Krisorganisationen är överordnad ordinarie verksamhet. Detta innebär att krisorganisationen kan ta över hela eller delar av ansvaret för kommunens verksamhetsområden, i samråd med berörda sektorchefer.

3.6 Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktige har följande ansvarsområden vad gäller kommunens krisberedskap:

- styrdokumentet för krishantering
- reglemente för krisledningsnämnden där det ska framgå vilka verksamhetsområden som krisledningsnämnden får överta från andra nämnder
- fastställa de kommunala bolagens skyldighet att ingå i kommunens krisberedskapsarbete
- besluta om när krisledningsnämndens verksamhet ska upphöra och ordinarie nämnder ska återta sina verksamhetsområden

4 Kommunala bolag och kommungemensamma verksamheters roll i krishantering

De kommunala bolagens roll i krishanteringssystemet har fastställts av kommunfullmäktige och beskrivs i dokumentet *Grunder och principer för styrning av Götene kommuns bolag*.

Enligt lag om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner, har krisledningsnämnden rätt att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. I tillämpliga delar ska denna möjlighet till övertagande också gälla de kommunala bolagen. De kommunala bolaget har skyldighet att ingå i kommunens krisorganisation och att vidta de åtgärder som följer av styrdokumentet.

4.1 Götene vatten och värme AB

Götene vatten och värme (GVV) som är ett helägt kommunalt bolag ansvarar för att i samverkan med kommunen utföra risk- och sårbarhetsanalyser på kommunens vattenförsörjning samt planera, utbilda och öva för att minimera sannolikheten av att en situation uppstår samt för att effektivt kunna hantera en uppkommen krissituation.

4.2 Kommunalförbundet GöLiSka IT

Kommunalförbundet Göliska IT ansvarar för drift och underhåll av kommunens datanät och programvaror. Via datanätet förmedlas även kommunens brandlarm, inbrottslarm och passagesystem.

I en krissituation är det nödvändigt att hemsidan och växelsystemet fungerar utan avbrott. Detta ansvarar Göliska för.

4.3 Service och teknik

Förvaltningen för service och teknik är gemensam för Skara och Götene och ansvarar för gator, vägar och fastigheter samt kost och lokalvård.

4.4 Miljö- och hälsoskyddskontoret Lidköping

Miljö- och hälsoskyddskontoret arbetar med tillsyn samt anmälning och prövningar av miljöfarlig verksamhet. De ser till att verksamhetsutövarna har en fungerande riskhantering och prövar verksamheter som genererar en betydande miljöpåverkan, till exempel utifrån olycksriskaspekten. Tillsyn görs bland annat utifrån egenkontrollförfordningen där det framgår att verksamhetsutövaren ska ha ett systematiskt arbete med att identifiera, värdera och åtgärda risker i verksamheten utifrån ett brett olycksperspektiv. Tillsyn av miljö- och hälsoskydd i Götene kommun köps av Lidköpings kommun.

4.5 Nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg

Nämnden för samhällsskydd mellersta Skaraborg ansvarar förutom för sedvanlig räddningstjänst även för aggregat för utomhuslarmning i Källby. De ansvarar också för reservlokal för kommunens krisorganisation och krisledningscentral på Räddningstjänsten i Götene där reservkraft finns. Samhällsskydd mellersta Skaraborg har även kommunens beredskapsfunktion, det är de som kontaktar ledningen inom kommunen vid händelse av samhällsstörning som kan leda till en kris.

4.6 Övrig samverkan

Vid förändringar av organisation och samverkan med andra kommuner kan nya behov av samverkan vid en samhällsstörning ske under mandatperioden.

5 Risk- och sårbarhetsanalys

Kommunen ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunens och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (SFS 2006:544).

Mål för risk- och sårbarhetsanalysen är att den ska (MSB & SKR, 2018):

- Kommunen ska bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund
- Kommunen ska använda underlaget från risk- och sårbarhetsanalysen i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelsen
- Kommunen ska efter en inträffad kris utvärdera kommunens hantering, både med avseende på kommunens verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret. Underlaget ska användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.

Risk- och sårbarhetsanalys för Götene kommun är antagen av kommunstyrelsen oktober 2019. Beslutet omfattar ett antal åtgärder för att öka kommunens förmåga att hantera samhällsviktig verksamhet.

Alla risker går inte att förebygga och därför är en god förmåga viktigt hos såväl enskilda som verksamheter. Förmågan ska vara hög både när det gäller att hantera och återhämta sig från olika allvarliga samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Den sektorchef/verksamhetschef/enhetschef som är ansvarig i vardagen är även ansvarig under en samhällsstörning. Organisationen för att hantera en händelse ska så långt som möjligt likna den ordinarie strukturen.

Vid en samhällsstörning arbetar kommunen efter den Plan för extraordinära händelser som kommundirektören upprättar och reviderar.

6 Geografiskt områdesansvar

Kommuner ska inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att (SFS 2006:544):

1. olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet
2. de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas
3. information till allmänheten samordnas

Mål för kommunens arbete med det geografiska områdesansvaret är att (MSB & SKR, 2018):

- ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför och åtgärder under en extraordinär händelse
- under en extraordinär händelse ska kommunen kunna stå värd för en inriktnings och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder
- ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse
- ska verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas
- förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.
- ska säkerhetsställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls

Kommunen deltar i Krishanteringsrådet Östra Skaraborg. I rådet ingår ett stort antal krisledningsaktörer såsom polismyndigheten, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen, Försvarsmakten, näringslivsföreträdare, Svenska kyrkan, frivilliga försvarsorganisationer och sjöräddningssällskapet. Från de elva deltagande kommunerna deltar säkerhetssamordnare, krisinformatörer och företrädare för respektive kommuns krisstödsgrupp (POSOM).

Götene kommun är en liten kommun där närheten till företagen och den samhällsviktiga verksamheten är stor. Personkännedomen är stor men kan förbättras ytterligare. Kommunen arbetar med trygghetsfrågor utifrån arbetsmetoden Effektiv Samordning för Trygghet (EST).

7 Rapportering

Kommuner ska hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om vilka åtgärder som vidtagits enligt detta kapitel (kap. 2 i SFS 2006:544) och hur åtgärderna påverkat krisberedskapen.

Kommunen ska vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämmer lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder (SFS 2006:544).

Kommunens uppgifter (MSB & SKR, 2018):

- Kommunen ska ha förmåga att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (till exempel WIS och Rakel)
- Kommunen ska ha förmåga att ge Länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse

För rapportering och samverkan med lokala, delregionala, regionala samt eventuellt nationella krisberedskapsaktörer under en händelse använder kommunen befintliga tekniska hjälpmedel som Länsstyrelsen godkänt exempelvis Rakel, WIS, Skype, telefonkonferens med mera.

Vid en händelse ska kommunen löpande delge Länsstyrelsen och andra berörda krisberedskapsaktörer lägesrapporter. Länsstyrelsen ska informeras om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder. Detta görs oftast i det webbaserade rapportverktyget WIS. Rakel ska också användas som kommunikationssystem

Kommunen ska delta i övningar där moment med lägesrapportering övas.

8 Psykiskt och socialt omhändertagande – POSOM

Kommunen ansvarar för att psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM) ska kunna erbjudas drabbade, anhöriga och övrigt berörda i samband med större olyckor och katastrofer. Syftet med POSOM är att genom stödinsatser vid olyckor eller katastrofer förebygga psykisk ohälsa för direkt och indirekt drabbade samt säkra att drabbade får nödvändigt socialt bistånd.

I POSOM:s uppdrag ingår att

- säkerhetsställa att de olika aktörerna i kommunen som har förmåga och kompetens inom området samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet
- bevaka och vid behov initiera samt genomföra stödinsatser
- säkerhetsställa att de krishanteringsåtgärder (inklusive informationsaktiviteter) som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas
- vid behov säkra övergången till långsiktigt stöd inom ramen för huvudmännens ordinarie verksamhet.

POSOM i Götene kommun består av en ledningsgrupp med deltagare från kommunen, vården, kyrkor med flera. POSOM-gruppen ska även samarbeta med Västra Götalandsregionens psykologiska/psykiatriska katastrofledningsgrupp (PKL).

För att POSOM-gruppen ska aktiveras bör andra stödinsatser ha bedömts vara otillräckliga.

Närmare beskrivning av hur POSOM-gruppen ska arbeta beskrivs i dokumentet *Handlingsplan för POSOM-insats i Götene kommun*